

Nr 938

Av herr Antonsson m. fl., om åtgärder för att motverka maktkoncentration hos multinationella företag.

De multinationella företagen får allt större utbredning och inflytande. De växer med cirka 10 % om året. Vad som hittills inträffat är sannolikt endast inledningen till en stark internationalisering av företagsägandet. Det finns ekonomer som hävdar att situationen om 30 år kan vara den att 400—500 företag äger och behärskar två tredjedelar av världens produktionsresurser.

En internationalisering i företagandet är naturligtvis inte uteslutande negativ. De multinationella företagen bidrar helt visst till att effektivisera produktionen. Men de för i andra avseenden med sig stora och mycket svårbemästrade problem, kanske särskilt för ett litet land som vårt. De multinationella företagen hotar bli en oerhörd ekonomisk maktkoncentration, som är svår att kontrollera. Utvecklingen innebär därmed också att vår suveränitet över vårt lands interna ekonomi hotar att minska väsentligt.

Det kan anses naturligt att de multinationella företagen inte har anledning att anlägga den sociala och samhällsekonomiska grundsyn som vi finner angelägen inför utvecklingen av vårt lands näringsliv och samhällsstruktur. De kan bli en ödesdiger motvikt mot våra regional- och decentraliseringspolitiska strävanden. De multinationella företagen måste också samhällsekonomiskt och näringspolitiskt bedömas som ett osäkert moment så till vida att de i tider av konjunkturedgång kan dra hem kapital och tillverkning till moderlandet. Stora svårigheter kan därmed följa för vår egen arbetsmarknadspolitikens möjligheter att trygga sysselsättningen i vårt land.

De multinationella företagen representerar en utveckling som i stort sett inte kan brytas. Det måste då gälla att se till att utvecklingen så långt möjligt kan komma under samhällets kontroll. Ämnets svårighetsgrad kan naturligtvis anges som förklaring till att man från samhällets sida ännu inte tagit något egentligt initiativ i syfte att effektivt motverka att de multinationella företagen får en skadlig monopolställning.

Det är naturligtvis angeläget att det svenska samhället tar till vara de möjligheter som kan finnas att trygga dess integritet mot multinationella företagsmonopol. Den svenska lagstiftningen måste metodiskt utformas i detta syfte. Det gäller i första hand skatte-, närings-, arbets-, social- och

miljölagstiftningen. Samhället måste garantera att de multinationella företagen på den svenska marknaden underordnas våra interna regionalpolitiska målsättningar. En fördjupad företagsdemokrati måste eftersträvas som ett verksamt medel inte minst mot maktkoncentrationen i de multinationella företagen. Då problemen kring de multinationella företagen är i stort sett desamma för åtskilliga andra länder, bör det dessutom vara möjligt att genom internationella överenskommelser få till stånd en effektiv kontroll. Sverige bör kunna ta initiativ till sådana överenskommelser.

Det är enligt vår mening angeläget att skyndsamt tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att överväga åtgärder för lösning av de här diskuterade problemen.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära skyndsamt tillsättande av en parlamentarisk utredning med uppgift att överväga åtgärder som kan förhindra en från samhällets och demokratins synpunkter icke önskvärd maktkoncentration hos multinationella företag i vårt land.

Stockholm den 28 januari 1970

Johannes Antonsson (cp) Anders Dahlgren (cp) Thorbjörn Fälldin (cp)